

Назва дисципліни:	<u>Сучасний комунікативний простір і текстова діяльність</u>
Шифр дисципліни за ОНП:	ППС3.19
Статус дисципліни:	вибіркова
Рік навчання:	III
Семестр:	5 (осінній)
Кількість кредитів:	3 кредити ECTS
Загальна кількість годин:	90 год.
Аудиторна робота:	42 год. (лекції – 28 год., семінари – 14 год.)
Самостійна робота:	48 год.
Форма контролю:	залік.
Викладач (-і):	<u>Монахова Т. В, к. філол. н., доцент.</u>
Спосіб навчання:	аудиторний
Форми і методи навчання:	лекції, семінарські заняття, самостійна робота
Критерії оцінювання:	поточний контроль – 70 балів (опитування, виступи на семінарах, контрольні роботи); підсумковий контроль – 30 балів (тестові завдання).
Мова навчання:	українська
Необхідні обов'язкові попередні й супутні навчальні дисципліни:	загальне мовознавство, історія лінгвістичних вчень, сучасна українська мова, теоретичний курс іноземної мови, актуальні проблеми методології, теорії і практики лінгвістичних досліджень, філософія і методологія науки

Мета і завдання дисципліни:

Мета дисципліни – ознайомити студентів із сучасними напрямками досліджень в галузі лінгвістики тексту, комунікативної лінгвістики, прагматики й неориторики, провідними підходами у вивченні й типологізації текстової діяльності; пояснити провідні методики у сфері

комунікативної лінгвістики, лінгвістики тексту й неориторики; допомогти з'ясувати нагальні теоретичні та методологічні проблеми в дискурсології та стилістиці української мови.

Зазначена мета передбачає реалізацію низки **завдань**:

- 1) з'ясувати предмет, об'єкт, мету і завдання лінгвістики тексту, комунікативної лінгвістики й риторики, їхнє місце в системі наук та прикладне значення в системі лінгвістичних досліджень;
- 2) установити основні етапи розвитку лінгвістики тексту від античного красномовства до новітніх напрямів;
- 3) визначити зміст і завдання лінгвістичної типології, характерології та універсології;
- 4) поглибити знання студентів про типологічну класифікацію текстів, визначити її різновиди;
- 5) з'ясувати поняття і сутність дискурсивного методу в мовознавстві, проаналізувати проблему кореляції понять «текст» і «дискурс», визначитися з принципами, рівнями, аспектами й етапами дискурсивного аналізу;
- 6) теоретично обґрунтувати й дослідити поняття стратегії текстотворення;
- 7) визначити ключові критерії, мовленнєві тактики й соціолінгвістичні маркери народницької стратегії текстотворення;
- 8) визначити ключові критерії, мовленнєві тактики й соціолінгвістичні маркери модерністської стратегії текстотворення;
- 9) визначити ключові критерії, мовленнєві тактики й соціолінгвістичні маркери постмодерністської стратегії текстотворення;
- 10) виявити кореляцію трьох ключових стратегій текстотворення у синхронії та діахронії;
- 11) дослідити мовну реалізацію стратегій текстотворення у новітньому науковому дискурсі;
- 12) розглянути народництво, модернізм і постмодернізм як три мовознавчі парадигми;
- 13) виявити особливості функціонування народницької, модерністської та постмодерністської стратегій текстотворення у сучасному українському художньому дискурсі;
- 14) з'ясувати наукові перспективи концепції стратегій текстотворення.

Результати навчання:

У підсумку вивчення навчальної дисципліни

студент повинен знати:

- а) сучасні теорії лінгвістики тексту, комунікативної лінгвістики та неориторики й їхніх представників;
- б) сучасний термінологічний апарат лінгвістики тексту;
- в) принципи, критерії, мовленнєві тактики й соціолінгвістичні маркери народницької, модерністської і постмодерністської стратегій текстотворення;
- г) специфіку взаємодії, кореляції та вербалізації стратегій текстотворення в синхронії та діахронії;
- д) етапи і перспективи розвитку лінгвістики тексту, комунікативної лінгвістики та неориторики;

студент повинен вміти:

- а) застосовувати дискурсивні методи в лінгвістичних дослідженнях;
- б) визначати стратегії текстотворення в різних дискурсах;
- в) формулювати критерії визначення належності тексту до певної стратегії текстотворення;
- г) аналізувати уривки всіх типів дискурсу з погляду концепції стратегій текстотворення;
- д) застосовувати результати дискурсивних досліджень у практиці викладання української та англійської мов, а також у власному лінгвістичному дослідженні.

Рекомендована література:

База

1. Апресян Ю. Д. Идеи и методы современной структурной лингвистики / Д. Ю. Апресян. – М. : Просвещение, 1996. – 300 с.
2. Арнольд И. В. Основы научных исследований в лингвистике : Учеб. Пособие / И. В. Арнольд. – М. : Высшая шк., 1991. – 140 с.
3. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека / Н. Д. Арутюнова. – М. : «Языки русской культуры», 1999. – I – XV. – 896 с.
4. Аскольдов С. А. Концепт и слово // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста. Антология / Под ред. В. П. Нерознака. – М. : Academia, 1997. – С. 267 – 279.
5. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич : [Підручник]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
6. Монахова Т. В. Народництво, модернізм і постмодернізм у лінгвістиці : [монографія] / Т. В. Монахова. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – 300 с.
7. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: [Монографія] / Соломія Павличко. – [2-ге вид., переробл. і доп.]. – К. : Либідь, 1999. – 447 с.

Допоміжна

1. Парасуцкая М. И. Манипуляция и "манипулятивный дискурс" в лингвистике: принципы исследования [Электронный ресурс] / М. И. Парасуцкая. – Режим доступа до видання: http://konference.siberia-expert.com/publ/doklad_s_obsuzhdeniem_na_sajte/parasuckaja/2-1-0-45
2. Перебийніс В. І. Статистичні методи для лінгвістів: [Навчальний посібник] / В. І. Перебийніс. – Вінниця : Нова книга, 2001. – 172 с.
3. Петрова Н. Е. Язык современных СМИ: средства речевой агрессии: [учеб. Пособие] / Н. Е. Петрова, Л. В. Рацибурская. – М. : Флинта : Наука, 2011. – 160 с.
4. Пилинський М. М. Взаємодія художнього і публіцистичного стилів української мови / М. М. Пилинський, Н. Я. Дзюбишина-Мельник, К. В. Ленець, Г. М. Колесник, А. М. Григораш, Л. О. Пустовіт, О. Д. Пономарів, І. О. Анніна / [АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні]; [відп.ред. М. М. Пилинський]. – К. : Наук. думка, 1990. – 216 с.
5. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд) / О. О. Селіванова. – К. : Вид-во Українського фітосоціологічного центру, 1999. – 148 с.
6. Селиванова Е. А. Когнитивная ономазіологія : [Монографія] / Е. А. Селиванова. – К. : Фитосоцицентр, 2000. – 248 с.
7. Селиверстова О. Н. Когнитивная семантика на фоне общего развития лингвистической науки / О. Н. Селиверстова // Вопросы языкознания. – 2002. – № 6. – С. 12–26.
8. Серль Дж. Классификация иллокутивных актов / Джон Р. Серль // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. 17: Теория речевых актов. М., 1986. – С. 170–194.
9. Слухай Н. В. Сучасні лінгвістичні теорії концепту як мовно-культурного феномену / Н. В. Слухай // Мовні і концептуальні картини світу: [Зб. наук. Праць]. – №7. – К. : Наукова думка, 2002. – С. 462–470.
10. Слышкин Г. Г. От текста к символу: лингвокультурные концепты прецедентных текстов в сознании и дискурсе / Г. Г. Слышкин. – М. : Academia, 2000. – 128 с.
11. Современная американская лингвистика: Фундаментальные направления / [под ред. А. А. Кибрика, И. М. Кобозевой и И. А. Секериной] / [2-е изд., испр. и доп.]. – М. : Едиториал УРСС, 2002. – 480 с.
12. Сокровенные смыслы: Слово. Текст. Культура: [Сб. ст. в честь Н. Д. Арутюновой] / [отв. ред. Ю. Д. Апресян]. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – 880 с.
13. Соломоник А. Семиотика и лингвистика / А. Соломоник. – М. : Молодая гвардия, 1995. – 352 с.
14. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской культуры / Юрий Степанов. – М. : Академический проект, 2004. – 824 с.

15. Степанов Ю. С. Методы и принципы современной лингвистики / Юрий Степанов. – М. : Изд-во «Наука», 1975. – 311 с.
16. Степанов Ю. С. Семиотика / Юрий Степанов. – М. : Изд-во «Наука», 1971. – 167 с.
17. Степанов Ю. С. Язык и метод. К современной философии языка / Юрий Степанов. – М. : изд. «Языки рус. культуры», 1998. – 297 с.
18. Стернин И. А. Методика исследования структуры концепта / И. А. Стернин // Методологические проблемы когнитивной лингвистики: Сб. науч. тр. / [под ред. И. А. Стернина]. – Воронеж : ВГУ, 2001. – С. 58–65.
19. de Beaugrande, R. Introduction to text linguistics / R. de Beaugrande, W. U. Dressler. – London : Longman, 1981. – 270 p.
20. Coseriu E. Trends in structural semantics / Eugenio Coseriu, Horst Geckeler. – Tübingen : Narr, 1981. – 85 p.
21. Felix S. W. Vorwort / S. W. Felix, S. Kanngiesser, G. Rickheit // Sprache und Wissen: Studien zur Kognitiven Linguistik. – Opladen, 1990. – S. 1–3.
22. Fillmore Ch. J. Some thought on the boundaries and components of linguistics / Ch. J. Fillmore // Talking minds: The study of language in cognitive science. – Cambridge (Mass.), 1984. – P. 73–108.

Довідкова

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов / О.С. Ахманова. – М. : Советская энциклопедия, 1969. – 608 с.
2. Языкознание / Гл. ред. В.Н. Ярцева : [Большой энциклопедический словарь]. – М. : Научное издательство «Большая Российская энциклопедия», 1998. – 685 с.
3. Українська мова / Відп. ред. В.М. Русанівський, О.О. Тараненко : [енциклопедія]. – К. : Вид-во «Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2004. – 833 с.